

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Rebus Iaponicis, Indicis, Et Pervanis Epistolæ
Recentiores**

Hay, John

Antverpiae, 1605

De Missione Dvorum Patrum Fratrumque In Regnum Bungense.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61204)

possum, ad gregem Christi adiungam; ut hic ardor conuertendi alios, & quantumcunque labor seruiendi Deo, sit mihi loco tædæ, quam mihi præferam, quando ex hac vita emigrabo. Hic Dominus Augustinus toto anno laborauit in Patribus, dum penuria aliqua pressi sunt, eleemosyna iuandis, licet propter bellum Coratianum, & imperium quod habet in tantas copias, coactus fuerit se ingenti ære alieno obstringere.

DE MISSIONE DVORVM PATRVM FRATRVMQVE IN REGNUM BUNGENSE.

A NNO proximè elapso Pater vnus, cum vno fratre, missi sunt ad regnum Bungenfense: qui in itinere inuisere Christianos, tum Amaguccii tum in aliis partibus degentes. Quid in missione illa vsque ad ingressum in regnum Bungenfense factum sit, superiore anno diffusè scriptum est: vbi dictus Pater laborauit dysenteria, & morti proximus fuit: quem morbum creauerunt maximi labores & molestiæ in itinere toleratæ, deinde incommoditas loci omni remedio humano destituti. Qua de re certior factus P. Viceprovincialis magna amoris & beneuolentiæ significatione ad eum amandauit & Sacerdotem pro excipienda eius confessione, & Medicum ad eum curandum: quorum opera etiam sanitati est restitutus. Omnibus autem perfectis, iam iam subjiciendis, in hoc regnum Figen reuertere. Verùm cum Christiani in regno Bungenfensi magna laborarent operariorum inopia, ad recreandos & confirmandos eos, qui tot antè annis in Christi lege fuerant nostris exculsi, hoc anno 96 eò missi sunt duo Patres, cum fratribus item duobus, qui in diuersas regni partes diuisi, duabus vicibus, quibus ibi versati sunt, egregiam operam nauarunt in reformandis Christianis. Non facillè exponi potest, quanto plausu Patrum aduentum exceperint, quanta cupiditate arserint reperendi criminum confessionem, quam iam aliquot annos intermiserant: & licet Patrum præsentia destituti essent, tamen orationum obliti non erant, quæ res magno illis fuit solatio.

Quodam in loco, in quo media hominum pars idolis altera Christo dedita erat, puella octennis, cuius parens cum tota familia erat gentilis, suo pre nutu a Christiano quodam petiuit duci ad Ecclesiam, in qua Pater noster se cum Christianis recipiebat: optabat enim cognoscere ritus eorum, & obseruare quidnam agerent.

Christianus ille, quod pater esset gentilis, operam suam puella
 tenuit, imò patri eius indicavit, ut eam tempestivè ad Ecclesiam
 adduceret. In Ecclesiam adducta, sic probavit omnia quae videri
 quae audivit, ut etiam atque etiam cuperet se fieri Christianam.
 Qui eam adduxerat, patri exposuit puellae desiderium, is, ut
 natura bonus, quia respondit, faceret quod vellet, nollet se impe-
 dire, baptismi aquis tincta est: domumque reversa ingenti gaudio
 exultans patri matrique aperuit se baptizatam. Morabantur
 id temporis in iisdem aedibus Bonzius quidam è secta Amida
 puellae consanguineus, qui ritu superstitiosa suae sectae cum ab-
 quando magnam noctis partem consumeret in pullanda pelu-
 inuocando nomine sui Amida, puella sancti baptismi virtute re-
 borata se illi applicuit, & voce clara ei dixit: Probè nosti, Pater
 me esse Christianam, & Patres abhorrere ab istis ritibus diabol-
 icis: rogo itaque ut abstineas ab isto pulsu, & aliis similibus cer-
 moniis in hac domo: si polis, hac tantum nocte licebit, sed
 ut deinde hinc aliò te conferas, nec amplius revertaris. Re-
 spondit pater: Quia tu Christiana es, sonumque istum non
 susteferis, non pulsabimus amplius. Et mox inde abscessit. Pater
 verò, admiratione eorum quae à puella fiebant, capti, consilia
 inire de imitando filiae exemplo, & verbo Dei audito, ambo a-
 quis sacri baptismi capita submiserunt. Ita puella, quae iam cer-
 tas didicerat orationes, facta est parentum suorum Magistra.
 Cum verò post menses paucos Patres eò revertissent, deprehenderunt
 & Bōzium patrum a puella conuersum, eumque baptizatam.

In loco, dicto Taquemia, Christianus quidam ex energumena
 sua fide, orationibus, disciplinis, & theca sacrarum reliquiarum
 collo eius adhibita, Daemonem fugavit, & sanitati eum restituit.
 Multis quoque in locis Būgēsis regni, ubi quidam erat ab hoste
 mani generis obsessi, Christiani facto cōveto sola recitatione do-
 minice orationis, & salutarionis angelice clara voce instigati, da-
 monem saepe repulerunt. Quam rem admirati gentiles, maxime
 cum crebrius eis demon specie horrida se spectandum praebere
 fer, Christi cœni se adiungi voluerunt.

Patres inde cum magna voluptate redierunt, quod animadu-
 tissent eos inde ab anno superiore usque ad praesens tempus ma-
 gnos fecisse progressus in rerum divinarum cognitione, haud
 minus, quam si Patres secum doctores & instructores retinissent.
 quanquam magna rerum inopia premeretur, tamen eleemosynarum
 loco nō aliud à Patribus petiuerunt, quàm cauculos benedictos, ma-
 gines, Agnus Dei, aliaque id genus spiritualia.

Christianis quibusdam in fide languidis, degentibus in Notru, quiq; ad meliorem frugem ab aliis Christianis agre adduci poterant, noctu bis terre apparuit Damon humeris gestas cadauer humanum. Quo viso perterrefacti illico de Patre querendo cogitarunt. Eo inuento, visum exposuere, & exhortatione audita magno doloris sensu vitæ ante acta crimina per confessionem patefecerunt.

Quoniam Leo Notruensis columen semper Christianorum eius regionis fuit, non solum Notruenses, quibus cum vivit, sed etiam alii Christiani longius inde remoti in suis necessitatibus ad eum recurrunt. Unde apparet quemadmodum Deus extraordinariis etiam mediis suos juvare dignetur. Et quoniam homo integer est & sincerus, ipsimet gentiles, qui nomine Taici ditioni toti præsumunt, eum magnos redditus attribuere, eumque ob eximiam virtutem mirifice amant & reuerentur. Alter est duobus huius Missionis Patribus Pascha in eo loco, ubi ipse comoratur, celebravit. Ingens in bono sene inerat ardor, impetumque optabat, totam ditionem aliquando videre Christo Domino subiectam. Ipso Pasche die quadringentes Christianis magnificentem epulam, ut eis congratularetur, præbuit. Licet septuagenarius sit, tamem magno studio & lapides & ligna aliaque necessaria corradit ad Ecclesiam aliquam longè prioribus ampliozem edificandam, quæ erit numero quarta: nam duæ ex aliis, olim ab eo constructis, tempore belli & vastationis regni Bungensis fuerunt exusta & eversa.

Dum Pater quidam cum fratre degeret in Corai, & fortè inuiserit Christianos, incidit in nobilem Bõziũ Bõgensem, nomine Tomi Ieda, dignitate quasi Sacerdotem (illi vocant Chananusci) in templo Cami primario regni, dicti Vfanonia: hic quia superstitionum Chami admodum erat peritus, prolixam cum nostris habuit disputationem, ac tandem efficacia rationum convictus, legi Euangelicæ, cum eius veritatem & perfectionem perspexisset in Corai, cessit. Et, ut redeamus ad regnum Bungense; cum idem frater, qui in Corai cum eo sermonem habuerat, per eius patriam iter faceret, vehementer eius conspectu lætatus est, in similibus precibus rogavit, ut non nihil ibi haberet, se cogitare de tota familia sua ad Christum traducenda. Mansit frater, & intra paucos menses uxor eius cum viginti aliis hominibus per baptismi januam Christi Ecclesiam ingressa est. Idem bonus vir, ut intellexit, Patrem quandam Societatis quindecim tantum passuum milibus a se disjunctum, mox eum cum tota familia & filio claudo concessit, auditaque concione Patris de Sacramento Confessionis, omnes, licet a baptismo suscepto quaterni tantum menses intercessissent, magna deuotione confessionem de peccatis fecerunt.

Præter hōs autem adduxerat secum alios quosdam, ut verbo De
audiendo aures præberent, licet ipse iā domi eis cōcionatus
set, & doctrinam Christianam exposuisset: vnde factum est, vt
draginta ex illis sacrum lauacrum amplexi sint. Cum verò
aliquando interesset concioni de S. Eucharistia ad veteres
Christianos habitæ, obnixè rogabat Patrem, vt tibi quoque ad eam
ditus daretur: cum que Pater responderet, nondum esse tempus,
pauci enim à baptismo menses effluxerant, ille contra instans,
optare se scire, quid obset, cur aditus ad sacram communionem
non pateat: se omnia intellexisse, quæ ipse prædicasset, sanctissi-
miquè illius sacramenti mysterio plenissimam fidè habere ac pot-
rò magno etiam desiderio eius suscipiendi accensum esse, vt non
solum Christiani, sed etiā boni & perfecti Christiani nomen con-
sequi posset.

In vrbe Funai regni Bungenſis habitabat Christianus quidam
pauper famulus gentilis cuiusdam, cuius tota domus gentilitas
erat. Hic cum ad mortem æger decumberet, per Christianum
quendam curauit ad se vocari Patrem Societatis, Facere sex mi-
libus passuum inde disunctæ tunc agentem, ei que dici, si post ad-
uentu impotè mentis se inuenerit, norit se esse Christianum, &
paratum mori in fide Catholica. Pater vt venit, reperit homi-
nem decumbentem in cubiculo octo palmos longo & quatuor
lato in magna arumna, & confessionem cum magna eius collo-
latione excepit. Dominus ægri gentilis duo admirabatur: Primum
quodd Pater tam longum iter per densissimos imbres solo amore
salutis sui serui procurandæ impulsus confecisset. Alterum, quod
ægro ante aduentum Patris iam vox fuisset interclusa, nec alius
expectatum fuerit, quàm vt spiritum redderet: post aduentum
verò & locutus & de noxis confessus sit: quod ille miraculi loco
habebat. Æger autem post biduum prius animam creatori suo
reddidit: nec alia videtur dilationis causa fuisse, quàm vt voto con-
fitendi potiretur.

Degebat Bungi nobilis vir Christianus, nomine Mupacata, cu-
ius filius, etsi gentilis esset, tamen ob generis nobilitatem, vnam
filiabus duabus Regis Francisci, dictam Monicam, in vxorem ac-
ceperat. Hæc verò, quia Christiana erat, & tã Catholicum Pater
habuerat, aliquot annos domi tantas à marito perpessa est mole-
stias, vt licet iuuenis, tamen semper ferè ægra esset & afflicta
quo enim plura signa Christiani pectoris edebat, hoc maritus ad
augendum eius crucis, plus studii ponebat in colendis demoni-
bus, & sacrificiis faciendis, totumque se vna cū filiis seruituti re-

proprum spirituum obnoxium reddebat. Hæc tanta crux videtur tum ipsius Monica, tum Patris in cœlo iam coram diuina maiestate interpellantis orationibus tandem sublata: nam supra omnem spem humanam, nulla adhuc audita verbi diuini prædicatione, ita à Deo mariti cor motum & immutatum est, vt libros omnes, nomina, imagines, cæteraque instrumenta, quibus dæmonem venerabatur, coniecerit in ignem, & Fratrem nostrum ad se vocari iusserit; à quo cum doctrinam Christi hausisset, tandem cum tota familia sanctissimis baptismi aquis expiatus est, cum summa Monica consolatione. Eum secutus est germanus frater cum sociis amplius viginti.

Taico cum Regem Bungensem expulisset, & in extremas Iaponiæ partes ablegasset, ipseque Regni possessionem adisset, redditus annuos regni adsignauit nobili cuidam viro, nomine Motinocapachi, olim, tempore Nobunangæ, suo sodali. In Bungo autem duo sunt Status, alter vocatus Fita, in quo semper vixerunt fortissimi quique totius regni milites. Alter verò dictus Cusso. Primi igitur manent Dominus absolutus, & redditus accepit nomine suo. Secundi verò tanquam Taici procuratur. In Statum Fita nunquam Rex Franciscus per omne vitæ suæ tempus inducere potuit religionem Christianam, & in vniuersa ditione vix vnus extabat Christianus. Contigit eò fortè venire Bonzium Christianum, nomine Solanuan, & cui incolæ, quòd ob probitatem hominem amarent, vetus quoddam templum, quod antè fuerat gentilium, donarunt; sed abhorrens ab idololatrarum societate postea inde discessit, & templum habitatore vacuum remansit. Duodecim iam anni effluxerant, quòd Ozacæ adhuc adolescens Christi castra secutus fuerat; sed, quia militiam sectabatur, exiguam Dei cognitionem retinebat; licet vt erat singulari præditus iudicio, sic mentem infixerat prælectiones Catechisticas olim auditas, vt illas perinde recitaret ac si concionatoris munere functus fuisset, atque ego ante decennium in Scimonosequi audiui ab eo quasdam tanta dignitate & spiritu exponi, vt non parum fuerim admiratus. Videtur hic homo à natura sua quasi ignis, quia ardentè communicat omnia, quorum notitiam semel comprehendit. Cum dicitur Patres duos versari in Bungo, alterum per nuncium rogauit, vt dignaretur venire ad se, ita enim expedire, ad maiorem Dei gloriam. Receptus est Pater magno cum gaudio, ipseque cum suis honorariis pueris instruxit aram ad sacrum missæ celebrandum; Patri autem ilico misit vicenos saccos orizæ, aliisque ad vtilium domesticum necessaria. Et quia Dominus Paulus de Scingo,

qui in illa calamitate Bungenſis Regis exilio multatus eſt, red-
 tus habet in loco Fitæ proximo bis mille ſaccorum orixæ, & de
 nobilis Domini amicus eſt ſingularis, eū à ſex milliaribus accen-
 ri curauit, vt indicaret Patris Societatis cum vno fratre aduen-
 dicebatque Patri ſe velle conſiteri de peccatis, ſuiſque autor eſſe
 vt paulatim aures præberent Euangelio, & nomen Chriſto te-
 rent; cogitare etiam de ædificanda Eccleſia. Ac mox cepit in
 eſſe concionibus Catechiſticis, vnà cum aliquot nobilibus, et
 comitibus, dubiaque proponere, quibus ſolutis vehementer leti-
 batur. Et quia ſpiritu feruebat, fratri in prædicando auxilium præ-
 ſtabat: ſuiſque affirmabat omnes Cami & Fotochi verſari in in-
 ferno, atque inde vti ſe liberare non potuerint, multo minus
 ſe liberare alios. Quamuis autem vespere præſtò aderat cum ve-
 ginti vel triginta nobilibus, eoſque hortabatur vt verbum De-
 audirent, & dubia ſua proponerent, ſibi nihil gratius iucundius
 que hoc facto poſſe accidere: interea ab ipsis non diſcedebat, &
 vnà cum iis vltra mediam noctem auſcultabat, dicebatque iu-
 nibus, ex ipſorum conuerſione ſuum quoque commodum recu-
 dare. Etenim, inquebat, Chriſtianis hominibus, quoniam Deum
 timent, ſido gentilibus non item: ſi que homines quidam non ce-
 perent planas & euidentes rationes, quibus Lex noſtra nitere-
 id ipſum iudicium eſſe exiguæ intelligentiæ atque iudicij. Adde-
 bat eos, quibus placeret quidem lex Euangelica, non tamen
 fierent Chriſtiani, ſua opinione non alia de cauſa ſuam diſſer-
 re conuerſionem, quam vt liberius depecularentur aliorum re-
 ſtigalia. Denique omnibus ſuis indicabat, ſi è ſois ali velim
 redditibus, in poſterum vnà vxore contenti eſſent, ſuumque e-
 in re exemplum imitarentur. Hic pater Fitanus aiebat, ſe nullum
 haſtenus Chriſtianum cognouiſſe, qui maiora amoris & bene-
 uolentiæ argumenta Patribus demonſtrarit, quam hic Tonſus,
 quo haſtenus locuti ſumus, eumque maximo teneri debere
 rio, vt omnes ditionis ſuæ homines ad Chriſti Eccleſiam ad-
 ducantur. Adhæc de eo fertur, olim fuiſſe hominem crudeliſ-
 mum, ideoque omnes inſolitam eius manſuetudinem, com-
 tatem, & affabilitatem obſtupeſcere: vnde & plebæ eum amant
 non vt Dominum, ſed vt Patrem, propter beneficia quæ con-
 tinenter ab eo accipiunt. Ex huius hominis ardore ſecutum eſt
 vt mox voluerit excitare Eccleſiam; vnde liquet Deum Dominum
 noſtrum, vt tam pio & ſancto deſiderio fieret ſaris, conſecraſſe
 illud templum vacuum, à Ioanne Sotan amplificatum; ſed cum
 illud inuenit vitium feciſſe, conſecraſſe lapides, ligna, & alia neceſſaria
 ſua

saria conuehi iussit, vt perficeretur. Ipse quotidie operi instabat, sic vt operarii duplo plus laborarent, quam fecissent, si abtuisset. Nobiles quoque iuuenes, qui illi seruebant, vt rem illi gratā facerent, praesentes aderant, & manum operi admouebant. Cum verò deinde frater noster cœpisset habere sermonem ad ditos iuuenes, eorumque famulos, & eorum familiares, & ad quendam eius fratrem ipso juniorem, magnum omnes fructum ex verbo Dei retulerunt, breuiq; triginti tria eorum capita lacerrimis baptismi vdis sunt respersa.

Domus, in quam iussu Toni Pater cum fratre mox post aduentum diuenerat, erat cuiusdam primarii eiusdem loci gentilis. Verum quia plerique omnes in Statu Fitano ita abhorrent a rebus nostris, vt existiment aqua ignique interdictum illis, qui diuersorium nostris attribuerint (nunc autem metu Toni domum illam nostris commodarant), quoties nostri in oculos eorum incurrebant, aut diffugiebant, aut terga vertebat. Famuli domestici perpetuo eis illudebant, & si frater noster ex humanitate aliquid ciborum eis porrigeret, id, veriti ne contaminarentur, canibus obiectabant: itaque aliquot dies ibi non pauca perpeffi sunt probra. Verum ne exasperaretur Dominus domus, aut res ad aures Toni perferretur, qui petulantiam seuerè fuisset castigaturus, magna humilitate & patientia omnia sustinuerunt. Vicipi, dum nostris occurrerant, auerso vultu exspuebant, ac si eos non viderent. Ceterum, quia Dominus noster, quando vult, potest ex lapidibus excitare filios Abrahamæ, cœpit hospes, siue casu, siue vt nostra irrideret, velle audire doctrinam Evangelicam, quam nostri annuntiabant: eaque percepta talis secuta est commotio, vt non modò ipse cū cōiuge, liberis, vniuersaq; familia complexus sit Christum; sed etiā ex eo tēpore omnia humanitatis & caritatis officia nostris, ac si per multos annos Christiani fuissent, detulerint, & intimam cū eis familiaritatem colere cœperint.

Non substitit deinde Tonus in sola conuersione suorum nobilium, sed longius progressus, conatus est etiam regionis indigenis persuadere, vt prædicationi Evangelicæ interessent, ostendens quantus ea ex re fructus existere possit: & à se exemplum caperent boni successus etiā in rebus temporalibus. Illi autoritate & efficacia dicentis, & exēplo hospitis, qui tanta familiaritate nostrorū veretur, permoti manus dedere, & concionibus audiendis vacare cœperunt, ac breuissimo tempore eorum sexaginta professioni Christianæ doctrinæ subscribere.

Verū Dæmon, cū ex inuidia hanc iacturam suam & tantam
fidei

fidei Catholicae propagationem ferre non possit, ordiri more se
 cepit aduersum nos telam contradictionis. Tonus hic euocauit
 Patrem suum ex partibus Meacensibus, ut Statui Fitæ gubernan-
 do in sua absentia (erat enim ei ab eisdem Meacum) præesset. Hic
 Pater mirè erat addictus patriis Diis Cham & Fotochi, à religione
 autem Christiana alienissimus, sic ut nec ad aures quidem nomen
 Christianum admitteret. Aduertens ergo quantos progressus fa-
 ceret Christiana religio, vehementer cepit in filium excaecate-
 re, & de decem capitibus, quæ sibi in eo non arriderent, absterere
 commune facere. Omnia autem ferè in nos erant directæ. Si enim
 inquit, Taico Patres exulare iussit, eorumque imagines &
 templa igne absumi, eo quod infesti sunt hostes Cham & Foto-
 chi, cur tu eos in tuam ditionem recipis, cur eos tueris? Consi-
 debat ergo illi, ut à studio illo alios convertendi abstereret, adbe-
 rationem Ecclesiæ minimè prosequeretur, & Christianismo reuer-
 tiaret: si secus faceret, se post reditum ad Meacenses nomen esse
 apud Taicum delaturum. Filius verò, ut est insigni sapientia & iu-
 dicio præditus, sciens Patrem sua opera & liberalitate indigere,
 tanta industria & sagacitate illi respondit, ut nemo quidem con-
 mutare ausus fuerit.

In hoc Fitæ tractu accidit res perlepidæ, & scripto digna. Ho-
 norato cuidam viro in illa vrbe degenti erat filius octennis præ-
 claris naturæ donis præditus, qui versus multos & comendatissimas
 ponicas memoriæ mandarat, easque publicè exhibebat rara gra-
 uitate & venustate, ut totius populi oculos in se conuerteret, &
 Tonus eum à se demittere nollet. Hic puer ergo, cum sermo
 nostris haberetur ad gentiles, nonnunquam se ad Patrem nostrum
 & fratrem conferebat, qui mirificè eius colloquio recreabantur.
 Semel autem dedita opera ingressus Ecclesiam dixit fratri: Ha-
 betisne aliquem Fotocho, quem aiunt pro hominum salute cru-
 cifixum? ostendite mihi quæso, aueo enim illum videre. Cumque
 frater illi ostendisset effigiem crucifixi, subitò addidit: Non vides
 vllum vulnus in latere, quod tamen dicitur habere. Tunc Pater
 illi aliam crucifixi effigiem ostendit, quæ stabat in altari. Puerque
 subiecit, sibi illam potius quam alteram probari, propter sangui-
 nem è latere & spinis coronæ defluentem: & postquam diu ad-
 xisset & considerasset, postulauit sibi præstari baptismum. Tum
 Pater respondit, orationes quasdam prius esse memoriæ inscri-
 pendas. Puer verò iam dudum, inquit, insculpsi, & mox eodem
 loco eas recitauit. Subiecit Pater: Qui vult fieri Christianus, ne-
 cesse est ut melius sit institutus & paratus, quam tu sis: velles enim

filie tuæ, quibus nunc es indutus, sunt quotidianæ; at pro recipiēdo tam nobili Sacramento opus est amictu elegantiore, quo uti soles in festis. Hoc audito puer domum abiit, & post breuem moram serica veste pereleganti indutus rediens dixit: Pater ecce adsum, iam baptizate me quæso, quia magno baptismi teneor desiderio. Pater petitioni assensit: cumque iam pararet se ad perfundendum eum sacra aqua, puer institit: Pater expecta paululum: monitum te volo, ne dum caput aqua perfundis, madetacias meas veltes, sicut superioribus diebus cuidam, dum baptizaretur, fecisti. Quotquot præstò aderant admirati sunt hanc octennis pueruli prudentiam. Tonus fuit eius sponsor, qui paulo post Meacum abiit ingenti flagrans desiderio post reditum secum retinendi Patrem vnum & fratrem, qui per omnes ditionis suæ angulos Evangelium propagarent. Nostri autem petita discedendi potestate à nouitiis Christianis recens Ecclesiæ aggregatis, quod magno ipsorum dolore factum est, digressi inde contulerunt se in Vsuqui.

Dum Pater missionis esset in Vsuqui, vbi olim Rex Franciscus sedem aulamque habuerat, erat ibi femina gentilis à dæmone obsessa. Huic indicatum est à dæmone liberari non posse, nisi fiat Christiana: cum illa annueret, & iam se ad baptismum compararet, nocte insequenti dæmon ei dissuasit, ne fieret Christiana, dicens: Haftenus tanta familiaritate tanto tempore mihi es conjuncta, & nunc me deseris? non abibis profectò inulta: dormienti itaque, nec sentienti, abscidit capillos, vno tantùm flocco capillorum relicto. Illa verò cum summo manè deprehenderet sibi ademptum capillum, & arūdini lecto oppositæ implexum, calcata fraude sibi additū putauit, vt citiùs aduolaret ad baptismi antidorum, quod & factum est: atque eo suscepto māsit ab omnibus dæmonis molestiis immunis.

In Bungo degebat Christianus quidam, sed in cultu diuino & animæ suæ salutē promouenda æquo frigidior, ita vt clam tantum gestaret globulos precarios, ne viderentur. Huic flumen trāsmitterenti visibiliter insiliit Satan, acinacemque, quem contra eum distingere conabatur, vi eripuit, ac denique eum corporaliter oblectr. Dominus eius, gentilis serui misertus, Bonziorum preculis & superstitionibus curauit dæmonem pelli, at ille egredi noluit. Hoc videns quidam, qui præstò erat, consuluit domino, vt Christianum quēdam, qui donū haberet fugandi dæmones, ad se euocaret. Is, vbi aduenit, ex submissione animi respōdit, se nō esse tā p̄ apud Deū meriti, vt tantā opera patrare possit: se tamen Deum
pro

pro energumeno oraturum. Cùm ergo se illumque Deo cõmẽdasset, & aliquos contriti animi actus exercuisset, egregie energumenum verberauit, qui vt sensit verbera, horricos edidit gestus, eoque plures, cùm collo eius intecisset sacrarum reliquiarum thecam, dixitque, si onus illud sublatum foret, se è corpore excessurum; & eo sublato excessit. Energumenus autem, non lecus ac si profus mortuus esset, in terram corruit; ac pro mortuo à circumstantibus habebatur: sic profus, vt improperarent Christiano, quòd hominẽ occidisset. Sed respondit ille, non esse mortuum, exspectarent modò, breui illum reuicturum, vti & factum est. Id cùm videret quidam Exactor vectigalium regionum, reuerentia obstupefactus, omnibus Christianis potestatem fecit Rofaria sua è collo, vel cingulo, vel quomodo collibuisse, publicè gestandi.

Vterque huius missionis Pater asseuerat, se nunquam in Iaponia aut maiores habuisse labores, aut læticia & consolatione beioris affectos fuisse: toto enim die & magna parte noctis habitabant in confessionum sedilibus, ob Christianorum inopiam: qui etsi plurimùm satione agrorum distinerentur ob durissimas gentiliū exactiones, tamen tanto numero Ecclesiam complebant, ac si esset annus Iubilæus. Fratres & clerici quotidie ter quater ad Christianos de sacramento Pœnitentiæ & Eucharistiæ verba faciebant: ad gentiles autem ordinarias conciones de Catechismo habebant.

Pater quidam profectus ad propugnaculum Scinganum, quod fuit Domini Pauli, multorum inibi Christianorum confessiones audiuit, & quosdam etiam gentiles baptismi aqua expiauit: in hac Tacatam concessit, vbi quatuor Christianorum millia per hebdomadam sanctam conuenere. Templum semper erat hominibus refertum, tantaque omnium pietas, vt Pater obstupefceret: qui & inuisit priuata eorum Oratoria, quæ in ædibus suis nonnulli excitant. Post Pascha inde ad aliam Ecclesiam Tacatanam abiit, in qua copiosior erat Christianorum numerus, ibique multos gentiles, & quosdam genere admodum nobiles baptizauit.

Accidit in loco quodam, dicto Iurugaschi, vbi omnes ita alieni erant à diuina lege, vt ne vnus quidem vellet se iugo Christi subiicere, primarium quendam iuuenem solum illius indigenam tum graui afflicto morbo, vt pater omnes facultates suas in Bonzon absumperit, quo supersticiosi eorum tum ritibus tum orationibus filio sanitatem recuperaret. Verùm tandem omnes conatus

esse ritos deprehendens, Patri cuidam, qui non longè inde aberat, significari curauit, optare se filium, antequam moriatur, baptizari: se populo quoque loci persuasurum, ut omnes Euangelica veritate cognita per ianuam baptismi Dei Ecclesiam ingrediatur. Abiit eò frater, inuenit hominem omnis sensus expertem, sic ut baptizari non posset. Pater videns filium mortuum, Bonziosque promissam salutem non potuisse præstare, noluit eum ab illis terræ mandari, sed vehementer obsecrauit Patrem, ut pateretur eum humari in Campo sancto, in quo humarentur Christiani. Respondit Pater, quandoquidem sine baptismo filius obierit, parum ei profutarum locum: sed cum instaret, ut saltem ei locus daretur in aliquo Campi angulo, & idem peterent alii Christiani, pater anauit: ac denique Pater baptismo suscepto ad Christi ouile, cum aliis multis eiusdem loci, transiuit.

Gubernator Vsquensis gentilis, vir magna apud suos autoritate, Meacum abiens famulis suis commédauit, ut Patrè, si quando veniret, humaniter exciperent, & locum etiam illi pro Ecclesia assignarent, & si ille non probaretur, eligeret alium, què vellet. In hanc rem domos quasdam attribuit, quæ fuerant Regis Francisci. Potestatem quoque dedit omnibus, ut fierent Christiani. Frater eius comes inuisit Christianos Fuquemenses, & alia loca: eaque occasione multos nobiles ad baptismum pertraxit.

Inde Pater, in alium locum delatus ducentis Christianis aurem præbuit, & quinquaginta gentiles iam adultos sacris aquis abluit. Hinc ad urbem Funai perrexit, ubi à Christianis cupidè ob confessionem faciendam expectabatur: ut peruenit, mox ingens turba gentilium aduolauit, & cognita Euangelii veritate in Christi leges iurauit, cum magna sua consolatione.

Cum iam Missio ad suum terminum decurrisset, quibusdam in locis, ubi magna erat Christianorù copia, dum Patres post extremum Vale dictum eos solari instituerunt, tantæ oborta sunt lachrymæ, tanti clamores facti, ut nec Patres loqui, nec ipsi loquentem audire possent, & sic comitati sunt eos ad duodecim vel quindecim passuum millia, amarè flentes, & fletu amorem, quo nostros prosequerantur, demonstrantes. Verùm cum eorum voto tunc facere satis non possent, diutius remanendo; spem illis iniecerunt, breui eò venturos Patres, eo quòd Officiales Tai-ci iam potestatem fecissent omnibus ad Christi Ecclesiam se aggregandi.

In hac Bungeni missione, facta his duobus annis proximis, nempe 95 & 96, de peccatis confessi sunt plus quàm septem homi-

hominum millia; sacro autem lauacro expurgati sunt bis milia nongenti septuaginta quatuor adulti, si in hunc numerum iulianus quingentos eoque plures à quibusdam Christianis in absentia Patrum baptizatos; quibus hoc pium exercitium, quod sane vocatur optimi Christiani eximia caritate & zelo animarum exercet, per rat à Patribus commendatum.

DE ALIA MISSIONE CVIVSDAM FRATRIS
IN REGNUM BVNGEN.

PATER Viceprouincialis mandauit ex hoc portu Nagasaki facano mitti fratrem Iaponium ad visendum nobile quendam Christianum amicum de Societate bene merita: cui animaduertit omnibus in locis, per quæ iter habebat, multam necessitatem fieri ad Christi messem; nam habita concione ad gentiles de Catechismo, in vno loco quinque, in alio sex, alibi decem salutari aquæ capita submittebant, sic vt in reditu nonaginta nouem capita eadem aqua aspersa numerauerit.

Nobilis quidam, frater eius, cuius visendi causa nosset venerandam domi suæ habebat mulierem è regno Fatime, quod est in Meccæ ditione, filii sui nutricem; è secta Ieosci mirè Amidæ additam, quæ adeo execrabatur religionem Christianam, eiusque cultum & ceremonias, vt cum ei à quibusdam diceretur, vt Christi factum susciperet, audacter responderit, nullum inter Deum & Amidam esse discrimen. Si enim Deus, inquit, sit infinitus, & Amida est infinitus: & si Deus careat principio & fine, idem se consistere debet: & rursum, si verum sit Deum multa perpassum pro salute hominum, Amidam quoque multis annorum myriadibus miserissimam asperrimamque à se in eundem finem exegisse peruenisse. Itaque non se videre causam, cur cultum Amidæ, quem tanti faceret, cuique omnia sua officia deferre cuperet, desistere deberet, & nouam peregrinamque legem sectari. Quoniam autem femina nomine prudentiæ erat celebrata, omnes affirmabant, si illa adduci posset ad audiendam Euangelii prædicationem, citra vllam controuersiam ad Christi Ecclesiam accessuram, suoque exemplo alios multos ob celebritatem nominis attracturam. Itaque percipuit tandem Deo cor illius mouere, vt aurem accommodaret let diuinæ prædicationi: qua percepta multas quæstiones, tanto ordine & prudentia, atque alias ex aliis proponebat, re frater obstupesceret, sed tandem conuicta cessit veritati, & piaculari lymphæ superioris vitæ sordes omnes eluit. Postea autem tanta